

Ljubljana, 28./IX. 1922. — II./39.

Emil D. Stefanović
lastnik in odgovorni urednik.

Vsled vedno naraščajočih stroškov za tisk smo prisiljeni zvišati s 1. oktobrom ceno lista. Od 1. okt. stane posamezna štev. 4 K; mesečna naročnina za SHS 16 K jugoslov. Mesečna naročnina za inozemstvo

24 K jugoslov. **Sodrug! Podpirajte naš tisk z zbiranjem naročnikov in z zbirkami za tiskovni sklad.**

Kdor ne prejema redno lista, naj ga takoj reklamira!

Uprava.

„Delavske Novice“, Ljubljana, Turjaški trg 2.

Carigrad.

Svetovna vojna se je dejansko nadaljevala še po zaključku versajskega miru do včeraj in še danes je ni konec. Mednarodni kapitalistični imperializem je tekom več let z lastno vojaško silo, s pomočjo najemnikov v ruski buržuaziji in z netenjem zarot in vstaj skušal vreči ob tla sovjetsko Rusijo, ki se je kot edina dejanska sila še mogla zoperstavljati navalu svetovne reakcije. Rusija je končno zlomila vse te poizkuse, pognala je iz dežele najemniške horde, plačane atentatorje in hujskače pa je vtaknila pod ključ. Danes se navzlic velikim lakotim — posledici suše, bloka in meščanske vojne — nahaja na potu ozdravljenja in konsolidacije.

Vendar boj med tema dvema svetoma: imperialističnim zapadom in novo vzhodno velesilo, kjer vladajo delavci in kmetje in okoli katere se zbirajo vsi potlačeni kolonialni narodi in vse od angleško-francoskega imperializma ogrožene države Vzhoda, ni prenehal s koncem meščanske vojne v Rusiji, ampak se je z isto silovitostjo nadaljeval posredno na drugem torišču: v Mali Aziji med Turčijo, zaveznico Rusije, in Grčijo, vazalno državo Anglije.

S pomočjo Angležev se je bilo Grkom posrečilo prodreti globoko v osrčje Male Azije. Toda s pomočjo Rusov so se Turki utrdili na novih obrambenih pozicijah, iz katerih so pretečene tedne izvršili odločilen protinapad, ki je končal s popolnim polomom grških armad. Grki so bili vrženi iz cele Male Azije, izgubili so desetisoče ujetnikov z generali vred, njihova vojska danes takorekoč ne obstoji več. Turki stoje pred Carigradom, zasedenim od angleških čet.

Britanski imperij je zadel s porazom grških najemnikov občuten udarec, ki je omajal njen prestiž. Potlačeni kolonialni in odvisni narodi bodo bolj kot prej črpali poguma za nadaljne akcije iz tega odločilnega uspeha Kemal paše, za katerim stoji sovjetska Rusija. To je Anglija globoko začutila in napela je vse sile, da najde ljudi, ki bi hoteli braniti Carigrad, Dardanele in Tracijo za — Veliko Britanijo. Toda naenkrat so jo zapustili vsi zavezniki. Francoska vlada, ki ji angleški kabinet ne dopušča, seveda iz sebičnih razlogov, popolnega uničenja Nemčije, se iz srca veseli tej oslavitvi Anglije. Italija, ki ji Anglija noče pripoznati pravice, da tudi ona nasiti svoj kolonialni apetit, z radostjo opazuje, kako peša britanska moč, željno pričakujoč dan, ko bo mogla vzeti zase kak kos iz angleške kolonialne dedščine. Namesto da pomagajo Angležem, so Francozi in Italijani vkricali še tiste čete, kar so jih imeli doslej v Carigradu in drugod ob maloazijski in evropski turški obali.

V tej hudi sili se je Lloyd George zopet enkrat spomnil, da je nekje na

zemljevidu neka Jugoslavija, ki ima prav dobro armado. Takoj je dal z vsemi častmi sprejeti v Londonu našega zunanjega ministra Ničinca, ki se je čutil silno počaščenega in malo je manjkalo, pa bi naši vojaki že bili v Carigradu, da ga skupaj z nekaj rumunske vojnne delegacije branijo za — Angleže.

Vendar Francija ne dopusti, da bi ji jugoslovanska vlada kazila njene račune, Anglija sama pa si ne upa nastopiti, ker so ji to prepovedale delavske množice, do grla site neprestane morije v prid nenasitnega kapitala. Zato se je raje momentalno vdala v usodo in sedaj sklicuje konferenco, ki se je naj udeležje razen velesil in Turčije še SHS in Rumunija. Obljublja Turkom povratek Carigrada in Tracije, če bodo dali dovolj garancije za »svobodo« morskim ožin. Upa namreč, da bo iztrgala s temi koncesijami Turke iz ruskega zavezništva in jih priklenila nase.

Če se bo ta načrt vresničil, pokažejo bližnji dnevi. Vendar mora biti jasno, da bi Turki zaigrali zmago, če bi se odtujili Rusiji, ki zoper njih nima nobenih imperialističnih načrtov, in vstopili v družino držav z nenasitnim poželjenjem po kolonijah. **Tele bi se takorekoč samo podalo v mesnico.** Seveda je možno, da se turški veleposestniki, ki stoje na čelu angorske vlade, iz bojznosti pred prebuditvijo svojih brezpravnih kmečkih mas potom ozkih odnošajev z delavsko-kmečko Rusijo, odločijo končno le zoper interes lastne države, samo da ohranijo svoje tlačane v nadaljni sužnosti. **Na ta razredni inštinkt angorske vlade računa Lloyd George.**

Slovenski, hrvaški in srbski narod nima v nobenem slučaju najmanjšega interesa vtikati se v turško-angleški konflikt. Dovolj je bilo prelivanja krvi, dovolj stotisočev najboljših mož in fantov je dalo naše kmečko in delavsko ljudstvo za imperialistične cilje velesil. Niti kaplje krvi nimamo več na razpolago.

Namesto da bi postavljala naše fante na razpolago Lloyd George naj vlada raje gleda, da reši ljudstvo pred lakoto. Od prelivanja krvi bodo siti le londonski trusti in naši vojni liferantje.

Mogotci, poslušajte:

Delovno ljudstvo hoče kruha, ne pa krvi!

V. F.

Zakaj morajo biti strokovne organizacije enotne in strankarsko neodvisne.

I.

Skušnja vsakega meznega gibanja in slehernega štrajka kaže, kako silno slabi odpor delavskih vrst razbitost ali pomanjkljivost

strokovne organizacije. Če obstoji pri kakem podjetju sicer ena sama strokovna organizacija, pa nima za seboj ne le vsega, ampak tudi ne večine zaposlenega delavstva, je mezdno gibanje podvrženo silnim težavam. Prvič se podjetje brani pripoznati tako organizacijo, če stoji na razredni podlagi, t. j. da res štiti in zastopa koristi delavstva. Drugič je silno težavno privedi vse zaposleno delavstvo do tega, da sprejme stališče organizacije, v kateri je včlanjena le manjšina. Če pa pride vendarle do enotnega nastopa v zahtevah, je vprašanje, koliko časa bodo vzdržali neorganizirani delavci in delavke v enotni fronti. Pri stavkah se rekrutirajo stavkolomni povečini iz vrst delavstva, ki je izven organizacije. Z eno besedo: na uspehe je v takem položaju računati le v izjemnih slučajih.

Nič boljša ni situacija, če je v kakem podjetju večina delavstva sicer organizirana, toda v raznih strokovnih organizacijah. Vsaka taka organizacija teži za tem, da pridobi čim več članov na škodo ostalih strokovnih organizacij. Pri tem se razvija konkurenca, ki ni skoraj nikoli lojalna, poštena tekma, kdo bo več naredil za delavstvo, ampak se ta konkurenca ponavadi vodi z umazanimi, nedostojnimi sredstvi, pri čemur delavska stvar samo trpi. Ena organizacija obrekuje drugo in samo preži, kako ji bo za hrbet padla. Posebno se v tem umazanem opravilu odlikujejo majhne strokovne organizacije, ki iz ljubosumnosti žele omajati največjo in se v ta namen poslužujejo vseh sredstev. Ta ljubosumnost vodi tako daleč, da kličejo manjšinske organizacije pogosto celo policijo in ves državni aparat na pomoč zoper večinsko razredno strokovno organizacijo in izdajajo po vrsti vse interese proletariata, samo da razbijejo in uničijo neljubo tekmovalko.

Kadar pa se vendar posreči spraviti pri meznih gibanjih in stavkah vse strokovne organizacije dotičnega podjetja, oziroma dotične industrijske veje na enotno platformo, nastane med njimi tekma za prvenstvo. Če pa se vendar sporazumejo v tem, da naj mezdno gibanje, stavko in pogajanja vodi v imenu ostalih največja strokovna organizacija, preže pri tem manjše organizacije na vsako napako in napakico, ki jo napravi vodstvo, da jo hitro izrabijo v svoje demagogične namene. So sicer častne, toda zelo redke izjeme v takih slučajih. Navadno pa manjšinske organizacije želijo in delujejo za neuspeh akcije, ki jo vodi večinska organizacija, seveda ne odkrito, ampak hinavsko, ker sicer bi delavstvo spregledalo, in jih izvrglo. Če mezdno gibanje, v prvi vrsti po zaslugi neljalnega nastopa teh manjšinskih organizacij ne izpade tako, kakor bi bilo želeto, tedaj zavpijejo dotične z velikim glasom: »Vodilna organizacija ni sposobna, če bi mi imeli večino delavstva za seboj, bi stvari čisto drugače potekle.«

Vodilni organizaciji je enoten, organiziran nastop v skupnosti s temi številnimi in nevoščljivimi trabanti, ki poželjivo prežijo na ded-

ščino, neizmerno otežkočen. Majhne organizacije same zase pa so itak nesposobne izpeljati karkoli resnega in pozitivnega. **Zatorej je jasno, da delavstvu razbitost na več konkurenčnih strokovnih organizacij ravnotako škoduje kot neorganiziranost.**

Strokovna organizacija ene industrijske veje mora biti samo ena, enotna in ta mora obsegati po možnosti vse pri dotični industrijski veji zaposleno delavstvo.

II.

Če pa hoče strokovna organizacija biti enotna, ne sme biti **podložna** nobeni politični stranki. Strokovna organizacija mora biti mogočna, na trdnem in širokem temelju zasnovana, **celokupni** delavski razred vsebujoča stavba. Njena naloga je združevati vse delavstvo vsake posamezne stroke in vseh strok skupaj v boju za gospodarski dobrobit proletariata. Politična stranka pa je stvar, ki nikoli ne more biti tako široko, tako vesoljno zasnovana, kot je strokovna organizacija. Ona obsega včasih večji, včasih manjši del dotičnega razreda, ki ga zastopa. Navadno pa je vsak razred razbit na več političnih strank. Tako ima tudi delavski razred svoje komuniste, svoje socialdemokrate, svoje centurmaše, narodne socialiste, krščanske socialiste itd., ki se nahajajo v hudem medsebojnem boju. Če bi se strokovna organizacija vdinjala katerikoli teh strank, bi se podala v strankarski boj in obstanek somišljenikov ostalih strank bi bil onemogočen v dotični skupni strokovni organizaciji. Nastala bi zopet tista razbitost, ki jo opažamo danes. Vsaka politična stranka bi imela svojo posebno — magari še tako neznanatno — strokovno organizacijo, ki bi služila strankarskim ciljem, rušila enotni nastop pri meznih gibanjih in onemogočala res uspešen — **boj za kruh.**

Da bi mogla izvrševati s pridom svoj poklic, se mora strokovna organizacija izogniti tej strankarski gonji. **Biti mora strankarsko neodvisna.**

S tem pa ni rečeno, da mora delavec, ki hoče vstopiti v tako enotno strokovno organizacijo, biti izven vsake stranke ali pa zatajiti svojo dosedanjo strankarsko pripadnost. To ne! Nasprotno: vsak lahko ostane, kar je bil doslej; ali pa menja svoje politično prepričanje in prestopa iz stranke v stranko, kakor mu je milo in drago. Nekaj drugega pa se brezpogojno zahteva od njega: ne sme pozabiti, da **postoji razlika med strokovno in politično organizacijo.** Ne sme zahtevati, da se strokovna organizacija pokori političnemu vodstvu katerekoli stranke, ker bi s tem razbijal enotnost organizacije. V enotni, strankarsko neodvisni strokovni organizaciji, stoječi na razredni podlagi, mora biti prostor za vsakega delavca in delavko, pa naj si je pripadnik kake stranke ali pa ne, le če lojalno sodeluje v boju za obrambo koristi **celokupnega** delavstva.

K takem tipu strokovnih organizacij moramo težiti. Za delavstvo v Jugoslaviji je še zlasti, vsled nje-

gove številčne in organizacijske slabosti nujna življenjska potreba, da zavrne sedanjo razbitost na nebroj strankarskih strokovnih organizacij in se združi okoli rešilnega gesla:

Vsi v enotne, strankarsko neodvisne sindikate!

Grabež se nadaljuje.

Znano je, da je bila po zakonu o zaščiti države razpuščena med drugimi tudi »Splošna železn. org.« v Sloveniji. To se je zgodilo 15. septembra 1921.

V pravih razpuščene organizacije, § 5, točka 3, stoji to-le:

»Ce oblasti razpuste organizacijo, pripade premoženje predsedniku ali njegovemu namestniku, ki skrbi, da se to uporabi v smislu društvenih pravil.« Pravila so bila od oblasti potrjena in imajo, po društv. zakoniku, z a k o n s k o veljavo. Ko se je pa predsednik organizacije, s. F. Jernejčič obrnil na ljubljansko policijo z zahtevo, da se po pravih društva, torej z a k o n i t o, preda premoženje razpuščene organizacije njemu, je policija s svojim odlokom od 1. junija 1922 zavrnila to zahtevo in odločila, da se celo premoženje preda — Krekičevemu »Savezu železničarjev« v Zagrebu, ker se bo tako, po mnenju policije, premoženje najboljšje uporabilo v smislu društvenih pravil. Tako je zopet enkrat dokumentirana intimna simpatija policije do socialpatriotov, ki dobiva v odkritem grabežu proletarskega premoženja svoj najbrutalniji izraz.

V pričo tako jasnih in nedvoumih odredb v pravih, po katerih se mora smatrati premoženje razpuščene organizacije za privatno last njenega predsednika, se postopanje ljubljanske policije ne more kvalificirati drugače, nego cinična samovolja in kršitev zakona. Pričakovali smo zato, da bodo višje instance ta protizakoniti odlok ljubljanske policije sigurno ukinitile. Zato se je s. Jernejčič obrnil dne 27. junija t. l. na ministrstvo notranjih zadev s zahtevo, naj se ukine protizakoniti odlok ljubljanske policije ter preda premoženje takoj njemu, kakor edinemu zakonitemu lastniku, a on jo bo predal potem »Neodvisni strok. žel. org. za Slovenijo«, ki se je med tem ustanovila. Zahteva je bila tako opravdana in zasnovana na tako jasnih določilih pravih in zakona, da je bilo težko pričakovati, da jo more zavrniti višja inštanca, čije dolžnost je čuvati nad tem, da se avtoriteta drž. zakonov spoštuje. Ampak v tej državi vsemogočih iznenadenj je vse mogoče, kadar se gre za razredno zavedni proletariati, se mu nočejo pripoznavati niti najbolj elementarne zakonite pravice. To je najboljšje dokazal odlok ministrstva notranjih zadev, ki je bil dostavljen 18. septembra 1922 s. Jernejčiču. **Ministrstvo notranjih zadev je sankcioniralo protizakonito postopanje ljubljanske policije in odobrava grabež premoženja slovenskih železničarjev.** Finančni prokuraturi v Ljubljani se je naročilo, naj čim preje izvrši predajo premoženja Krekičevemu Savezu v Zagrebu.

S tem odlokom ministrstva notranjih zadev je podan nov dokaz, da za proletarske razredne organizacije in za neodvisne proletarske borbe ni v tej državi nobene pravice, nobenega zakona. V svojem divjem sovraštvu proti razredno zavednemu proletariatu, buržuazija — slovenska, hrvatska in srbska v isti meri — gazi vse zakone, gazi tudi nemilosrdno lastninsko pravo proletarskih organizacij, ki ga sicer, če se gre za privatno last njeno ali njenih agentov, vzdiguje kakor svojo največjo svetinjo. **Diktatura buržuazije je v polnem obsegu v veljavi** — to nam dokazuje predvsem ta odlok ministrstva notranjih zadev v vprašanju premoženja slovenskih železničarjev. Ampak ta odlok nam kaže še nekaj drugega. Dokazuje nam, da **zveza med policijo in socialpatrioti proti delavskemu razredu še vedno**

aktivno obstoji. Za mnogobrojne usluge, ki jih vrše izdajalci socializma policiji, jim deli policija bogate nagrade, seveda na škodo delavskega razreda. **Izdajalci delavskega razreda dobivajo za umazano službo policiji kakor bakiš s krvavimi žulji dobljeno delavsko imovino.** To se dogaja v Beogradu, v Sarajevu, v Zagrebu in v Ljubljani. To se dogaja v celi državi.

Konstatirajoč ta poslednji triumf grabeža združene policije in socialpatriotov nad proletarskim premoženjem, pozivamo proletariati Jugoslavije, da se združi pod zastavo neodvisnih strok. organizacij, da bi čim preje mogli v boju onemogočiti tako brezpravje, ki ga je deležen danes delavski razred.

Celo »Naprej« imenuje v svojem članku v številki od 27. sept. postopanje takih »socialistov« lopovščino. Vseeno pa se sliši zvoniti, da so »Naprejevi« prijatelji v strok. komisiji že pili na medvedovo kožo in si delili »Železničarski dom«, tako da moramo v odkritosti »Napreja« dvomiti. Dom sploh nima z žel. org. nič za opraviti, ker je last zadrage. Povest o g. Polaku je izmišljena, ker g. Polak nima in ne more po pravih imeti niti enega deleža. Sicer pa stvar še ni končana, ker se je s. Jernejčič pritožil na drž. svet. Predlog »Napreja« glede razdelitve premoženja je pošten, a dvomito, da ga bodo »Savezarji« upoštevali. Pribiti pa moramo, da je bil glavni »socialist«, ki se je pehal za to zadevo po »Napreju« gospod bivši sodrug Kopač. Mož bo še govoril o socializmu naprej . . .

Apel

na vse rudarje, delavce, delavke in iskrenim prijateljem delavskega razreda in vsem organizacijam delavskega pokreta.

V današnji najreakcionarnejši dobi, kakršne še ni pomnila zerala, mora biti proletariati razredno zaveden na celi črti svojih pozicij, ker on je povsod brezpraven, mučen, zatiran, preganjan od strani hudobnega režima kapitalističnega belega terorja. Buržuazija ni samo brezdušna in nenasitljiva v brezprimerni eksploataciji, katero vrši nad brezpravnim delavskim razredom, nego hoče zatreti tudi vsako možnost delati v strokovnih organizacijah. Ona želi, da delavski pokret oslabi, se za duši tako, da bo ona lahko brez vsake kontrole gospodovala po celem svetu in zadostovala svojim velikim zahtevam.

Današnji časi zahtevajo od delavskega razreda mnogo več discipline in borbene energije kot kedaj poprej. Delavski pokret mora živeti, mora, da se razvija, mora, da se bori za svoj obstanek. Mora pa imeti proletariati gotovi prostor, kjer se lahko duševno razvija in napreduje. Premišljujoč to vprašanje smo si ustanovili zadrugo, katere načelstvo je stopilo v zvezo z zadrugo »Železničarski dom« v Ljubljani, na podlagi katere zadruga smo lahko v ljubljanski posojilnici dvignili denar, da smo si kupili zemljišče, na katerem si mislimo graditi novi »Rudarski dom«.

Dragi sodrugi in prijatelji delavskega pokreta. Mi dobro vemo, da smo si naprtili veliko nalogo, katere ne bomo mogli rešiti brez vaše pomoči. Od vas je odvisno vse. Mi ne moremo brez moči organizacij in brez vaše pomoči nič ukreniti. Svesti si tega, se mi obračamo na vas s sodružno prošnjo, da nas v tem smislu materialno podpirate. Vsak, kdor je zainteresiran na tem, da živi delavski pokret, bo daroval, kolikor je v njegovi moči in bo tako s svojim darom pripomogel eno stopnjo bližje delavskega cilja.

V ta namen se vrši tudi velika vrtna veselica na dvorišču g. Pravičiča dne 8. oktobra t. l. Ker je čisti dobiček namenjen za zidavo »Rudarskega doma«, se vabi vse proletarce, da na ta dan pohitite na to delavsko prireditve in s tem povečate dobiček, ki je namenjen za delavsko stvar.

Torej sodrugi, na delo! »V delavstvu samem je njegova rešitev,« je rekel naš največji učitelj socializma Karol Marx in po teh besedah se moramo ravnati tudi mi.

Natančnejša poročila se dobe v pisarni »Zveze rudarskih delavcev« pri g. Pravičič vsak dan.

Načelstvo zadruga »Rudarski dom« v Trbovljah.

Železničarji.

Železničarji - proletarci!

Pod naslovom »Narodno gospodarstvo« je v 746. številki »Hrvata« izšel članek, ki v dolgih odstavkih slika umazane in uboge razmere železniškega uradništva. Prepričani smo, da bode tako prijazni in obelodanili ideje, ki jih nosijo v svoji najgloblji notranjosti oni, ki jih je Dostojevski tako lepo nazval: Ponižani in razžaljeni. Mnenje, ki ga zastopamo, bo najbrž v popolnem nasprotstvu s onim »Udruženja železniških činovnika«, vendar s tem še dolgo ni rečeno, da vse ono, kar se utemeljuje po imenovanem »Udruženju« drži. Dopustite, sodr. urednik, da posežemo nazaj v zgodovino boja železničarskih organizacij samo za par decenijev. Ravno isto, kar je preje pod raniko Avstrijo uganjal takozvani »Beamtenverein«, to nadaljuje danes v naši zanemarjeni državi »Udruženje«. To so ljudje, ki jim je edini cilj in ideal celega življenja neprestani lov za zlatimi zvezdami in istotakimi ovratniki. **Degenerirano potomstvo svetovne vojne z vsemi njenimi brutalitetami in surovostjo, hoče danes v posvečenem letu 1922 organizirano zagospodovati nad ubogim proletariatom, nad onimi trpini, ki nimajo skoraj niti koščka trde krušne skorje in komada platna, da z njim pokrijejo izstradano telo.** To »Udruženje« neprestano negirajo druge »plebejske« organizacije, češ, da intelektualci ne morejo nikdar z maso, ki čuti mednarodno, resp. samo strogo stanovsko (strokovno). Gospodje **pozabljajo, da je muk in trpljenje v »svobodni« Jugoslaviji našemu proletariatu že davno dovolj in, da upravičeno smatra vsakega uradnika ali neuradnika, ki ni včlanjen v razredno bojno organizacijo — izdajalcem, podlim etijaltom!** Bodite prepričani, sodr. urednik, da ni naš namen v slepo zabavljati, toda ker poznamo fundamentalno (kot železničarji seveda) razmere, ki vladajo na državnih kot na južni železnici, smo prisiljeni, da tem političnim diletantom, in to so brezpogojno oni v »Udruženju«, kjer grade vse svoje iluzorne gradove na izmognanih principih nacionalizma, povemo javno v lice naše mnenje, mnenje razredno zavednega železničarja. Skupina teh ljudi, ki se, kot smo že omenili, rekrutira iz samih pravcatih »štreberjev«, ki je bila pod avstro-ogrskim režimom najzagrizenejši eksponent nemškega in madžarskega nacionalizma in mnogokrat šovinizma, je po dnevih prevrata postala najnavdušenejši Jugoslovani in imamo dokaze, da so danes ti ljudje včlanjeni v »Orjuni«, organizaciji, ki si vsaj psihološko podaja roko preko z mednarodno krvjo napojenega Krasa z italijanskimi fašistovskimi perverzimi norci in, ki brezdvomno ni vredna, da sije na njo »svobodno« solnce.

Železničarski proletariati noče pod nobenim pogojem stopiti ponovno v stik s to organizacijo, ker je prepričan od zadnje kaplje krvi, da pri prvi akciji — recimo štrajku — člani »Udruženja« tekmujejo med seboj, kdo bo več denunciral in izdajal državnim, oziroma železniškim oblastem ter na ta način eventualno pridobil — kolajno, v zelo ugodnem slučaju celo orden. Gospodje od »Udruženja«, kdo pa je to lojalna in nelojalna organizacija? Ali se ne sramujete to izreči, ko je vendar znano celi kraljevini SHS, da danes eksistira samo še ena organizacija in to je: **organizacija lačnih, raztrganih in zaničevanih. Vsak, ki samo malo pokritizira: da ima premalo plačo, da so previsoke globe itd., je pri teh uradnikih že famozni »anti-državni element«. Tako neumni pa še nismo (četudi ne spadamo med »intelektualce«), da bi kar na slepo trobili z vami v isti, danes popolno-**

ma nesmiselni nacionalni rog, ki po našem mnenju že v naprej oznanja nova zapostavljanja in, če se ne motimo tudi novo vojno. Takih demagogov naš proletariati nikakor ne sprejme v svojo sredo. Resno vam svetujemo, če ste že tako pametni in inteligentni in razsodni v aristokratski, napravite sami akcijo za zboljšanje vašega gmotnega položaja! Saj znate!? In, če niste zmožni, kaj mislite, da bo umazan delavec za vas vlekel kostanj iz žerjavice? No! tako daleč še nismo. **Mi se zavedamo, da smo zmožni v enotni organizaciji doseči naše upravičene zahteve brez vaše pomoči** in ključemo vsem organizacijam, da, če že mislijo ustanoviti novo koalicio, naj jo konstituirajo brez nadutih in domišljavih uradnikov! **Tudi med nami imamo mnogo uradnikov - proletarcev in to ljudi, za katerih zanesljivost nam jamči njih poštenu značaj.** Ali naj delavstvo, posebno železniško, podpira one ljudi, ki delajo indirektno, mnogokrat celo direktno sporazumno z vsemogočnimi stvarniki »Obznane«, »Zakona o zaščiti države« in tako dalje? To bi bil nerprimeren absurd in tega železničarji ne bodo nikdar zagrešili, če se jih tudi razbobna javno kot anacionaliste, socialiste, komuniste, anarhiste in, če hočete nihiliste, resp. državi nevarne elemente. Sodrugi, obrnite se z gnjusom od teh egoistov, koristolovcev in organizirajte se v organizaciji, kamor spadate! **V Ljubljani je že začela delati nova, enotna, neodvisna, samo strokovna organizacija, ki ima mnogo bodočnosti.** (Pri nas v Sisku bode imela skoraj l. občni zbor.) V tej falangi mora biti vsak resnično prepričan proletarec, ker bo to organizacija, ki ne bo jemala v ozir religioznih, nacionalnih in internacionalnih momentov, ampak delala samo po načelih razrednega boja in s tem tudi zmagala.

Dokler se bomo med seboj prepirali za malenkosti najbedastejšega kalibra ter hodili na lim raznim »strokovnim« šovinističnim organizacijam, ne moremo bilježiti nikakega uspeha. V slogi je moč. **Ko bomo združeni pokazali merodajnim faktorjem, da se še vedno lahko borimo, četudi smo v svobodni državi, da za kraljevino SHS one vagonke kolonije po skoraj vseh večjih postajah niso na mestu in prikazujejo našo pametno upravo v naravnost škandalozni luči, da za pošteno in naporno delo po naravnem zakonu zahtevamo človeške plače in primeren počitek, potem bomo stopili na oni peron, kamor spada zaveden proletarec 19. stoletja!** Gospodom na gotovih mestih in uradnikom na tem mestu izjavljamo, da se bo lačen, raztrgan in od celega sveta omalovaževan proletarec tudi v momentu, ko mu bode državna uprava in »uradništvo« začeli zvoniti smrtno uro, brezpogojno boril do zadnjega diha za svoje svete proletarske pravice. Četudi ste mogočni in je v vaših rokah vsa oblast, ne pozabite, da človek kot biološko bitje v obupnih situacijah gotovo pozabi na »Obznano« in druge zakone ter napravi samo ono, kar mu veleva instinkt. Do tega — upamo — ne bo prišlo, ker bodo že preje uvideli oni, ki vladajo, da se s tako opasnim ognjem pač ni za igrati! Vi železničarji pa se še ojačajte in organizirajte. Ključemo vam: **Železničarji - proletarci cele Jugoslavije, združite se!**

Železničar iz Hrvatske.

Zaupniški sestanek.

Pozivljate se, da se v nedeljo, dne 1. oktobra t. l. ob 10. uri dopoldne udeležite zaupniškega sestanka, ki se vrši v prostorih »Železničarskega Doma«, Turjaški trg številka 2.

Namen sestanka je izbrati deputacijo zaupnikov in jo odposlati na vodstva železniških uprav.

Kurjači in strojniki.

Vabilo. Vabimo na ustanovni občni zbor »Neodvisne zveze kurjačev« za Slovenijo v Ljubljani, »Delavski Dom«, Turjaški trg št. 2, ki se vrši 1. oktobra

t. l. ob 10. uri dopoldne s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje pravil. 2. Volitev odbora. 3. Razno. — Sklicatelj: Alojz Jarc.

Vabilo. Vabimo strojnike »Neodvisne Organizacije Strojnikov« za Slovenijo na konferenco, ki se vrši dne 1. oktobra t. l. ob 9. uri dopoldne v »Delavskem Domu«, Turjaški trg št. 2. — Dnevni red je sledeči: 1. Konstituiranje pripravljalnega odbora. 2. Čitanje pravil. 3. Razno. — Sklicatelj: Furlan.

Rudarji.

Državni premogovnik Velenje. Znano je celi javnosti, da je neodvisna strok. org. »Zveza rudarskih delavcev« vložila zahteve za regulacijo mezd vseh slovenskih rudarjev, že meseca aprila, zaradi naraščajoče draginje, in bednega položaja podzemeljskih okostnjakov. Pa gospoda Trboveljske prem. dr. pač ni hotela priznati bedni položaj rudarjev, cele 4 mesece, tako da je izbruhnila spontana stavka. Nas rudarje pri državnem premogovniku Velenje, so pa menda priporočali Trboveljski družbi, naj nam ona mezde diktira. Ker se je razširjala vest takoj po sklenjeni pogodbi dne 27. avgusta v Ljubljani, da pridejo v najkrajšem času v Velenje zastopniki državnega rudnika, da regulirajo mezde rudarjem, kakor v Trbovljah. Res dne 11. septembra se zopet čuje govoriti: »Gospodje so že prišli, so nam prinesli večjo plačo, kar sami od sebe, še zahtevati ni treba, pa tudi ne štrajkati, gre vse mirnim potom«. Takoj po tej novici so bili poklicani zaupniki II. rud. skup., da se vrši ob 2. uri popoldne v rudniški pisarni regulacija plač. Bili so navzoči: zastopniki podjetja g. rud. nadz. Gostiša, g. rud. nadsvetnik Lipold, predstojnik rudnika g. nadsvetnik Zihelka in g. oskrbnik Špička, zastopniki delavcev, od »Zveze rudarskih delavcev«, kršč. soc. org. in Unije. Gospod nadsvetnik Lipold je prečital pogodbo, ki je bila sklenjena v Ljubljani, dne 27. avgusta med zastopniki delavstva, zastopniki Trb. družbe in zastopniki drž. oblasti in se je izrazil, da ima nalogo, da tudi nam to pripozna. Po živahni debati, so skušali zastopniki delavcev več pridobiti, ker to je šele najmanjša plača za samca, oženjeni morajo pa naprej stradati, in gledati bedi v obraz, kedaj bo zopet prišla tako dobra gospoda, da bo priznala zopet kakšne drobstinice, odpadle od kapitalističnih ust. Torej ni se moglo ničesar več pridobiti, ostal je diktat, kakor po navadi. Pogodba je bila podpisana od zastopnikov delavstva in zastopnikov podjetja, ravno ista, ki je bila razglašena v »Delavskih novicah«, dne 7. septembra. Pri zaključku obravnave se je tudi izrazil g. Lipold: »Glejte, kako lepo je šlo brez vsakega kreganja in štrajka, vse je šlo mirnim potom«. Mi bi gospode vprašali, zakaj niso prišli pred trboveljsko stavko? Zakaj so zavlačevali od aprila pa do 11. septembra. **Kar smo dobili v Velenju, so nam priborili sodrug v Trbovljah v stavki pod vodstvom Z. r. d.** Kar doseže delavec, je le posledica njegovega organiziranega boja. Zato vsi v Zvezo rudarskih delavcev, da bomo lahko še tisto izvojevali, kar za enkrat še nismo!

Več rudarjev.

Velenje. Naj navedemo »Delavcu« in »Napreju«, ker so že pozabili na svoje velikanske uspehe, da so maso hoteli z našimi plačami slepariti, ker imajo nas rudarje za tako bedaste, da mislijo, da ne vemo niti kakšno plačo imamo, oz. smo imeli. To so menda Vaši uspehi, da ste nas vedno vodili tako zmagoslavno od poraza v poraz. Tukaj navedene številke ne morejo lagati.

Kat. Pred. mezd. gib. Po mezd. gib. Zvišanje.

I.	52 K	92 K	76,9 %
II.	45 »	83 »	84,4 %
III.	37 »	70 »	89,1 %
IV.	28 »	57 »	103,5 %

Pa ne, kakor nas misli »Delavec« in »Naprej« nafarbati, da smo dobili le za 160 % zvišane plače. Kar smo dobili, priborila nam je »Zveza rud.

del.« v času, ko je bil boj zelo otežkočen po izjemnih zakonih proti delavstvu. Seveda za soc. dem. voditelje je ta zakon edina rešitev, ker le temu zakonu se ima zahvaliti Bernot, da je še poslanec »republike«, — Kristan milijonsko plačo itd. Ali tudi za to gospodo, ki služi reakciji, pride dan plačila. — **Vsi rudarji v svojo org. v »Zvezo rud. del.«!**

Več rudarjev.

Rajhenburg. Dne 3. sept. se je vršil shod tukajšnje podružnice »Zv. rud. del.« za naš revir z dnevnim redom: Poročilo o mednarodnem gibanju. Shod je vodil sodr. predsednik Martin Pajtler. Poročal je sodr. Kovač iz Hrastnika, ki je podal natančno poročilo o poteku pogajanj in o zaključku pogodbe. Pojasnil je kako je vsled nastopa vladnih zastopnikov bilo jasno, da če zaupniki ne pristanejo na kompromis, so merodajni faktorji odločni stavko zatreči s silo in diktirati sami pogoje. Bilo je tudi jasno, da bi v tem slučaju razpustili našo organizacijo in da bi končno bil vladni diktat za rudarje še neugodnejši, kakor pogoji, ki smo jih tako dosegli. Veliko ogorčenje je vzbudilo med rudarji to čudno postopanje vladnih organov v boju delavstva proti dunajskim kapitalistom. V današnjih časih je delavski gospodarski boj skrajno otežkočen po znanih protidelavskih izjemnih zakonih. In zato je bilo izključeno, da bi dosegli z nadaljnjim bojem boljše pogoje; nasprotno razbili bi nam le našo edino oporo v teh težkih časih, našo strokovno organizacijo in veliko rudarjev bi bilo zaprtih, mnogo jih več ne bi sprejeli na delo in končno bi, kakor že rečeno, končni uspeh bil po vladnem diktatu še slabši.

Po kratki debati, v katero je posegel sodr. Hočevar, sodr. Pajtler in drugi, je zbrano delavstvo (200 do 300) odobrilo postopanje zaupnikov, ter izreklo soglasno zaupnico centralnemu odboru Zveze in sodr. Stefanoviču.

Sodr. Kovač se je v zaključnem govoru zahvalil v imenu stavkujočih za vse podpore, ki so jih vživali v času stavke ter pozval navzoče, naj neumorno delajo za svojo strokovno organizacijo, za svojo »Zvezo rud. del.«. Potrebno je, da vsi delamo skupno z odborom, da se organizacija razširi in okrepi, da bo v stanu vršiti svojo nalogo v neizprosni boju proti kapitalistom in njihovim slugam.

Shod, ki se je vršil v gostilni g. Rateja, se je zaključil z burnimi živio-klici na neodvisno strok. organizacijo »Zvezo rud. del.«. Po shodu se je delavstvo mirno razšlo.

Več rudarjev.

Kje je g. Arh ostal?

Dne 24. t. m. se je vršil shod Z. R. D. v Trbovljah pod predsedstvom s. Salomona, zapisoval je s. Prstav. S. Stefanovič poročal, kako je bil proletarijat že od pamtveka izkoriščan, najprej kot suženj, potem kot podložnik plemenitašev in danes od strani mednarodne kapitalistične družbe, ki se skriva pri nas v slovenskih in jugoslovanskih stavah. Pa tudi voditelji so se proletarcu izneverili in šli raje na koritarska mesta, da žive gosposko in udobno življenje. Potrebna je torej kontrola nad kontrolo. Potem zavrača izpade časopisja proti ZRD. Ali zastopnik vlade ga ne pusti o tej stvari govoriti, češ da ima nalogo od glavarstva, da sme s. govornik govoriti samo v obrambo pogodbe, sicer se mu odvzame beseda. Navzoča masa razburjeno protestira. Govornik govori najprej o velikanskem pomenu nezavisnih strok. organizacij, v katerih se lahko ujedini celokupno delavstvo brez razlike političnega prepričanja na razredni podlagi. Ravno to pa bode nasprotna organizacije, ker je le v nezavisni organizaciji podana podlaga in možnost ujedinenja celokupnega delavstva. Politične organizacije propadajo in danes hiti vse v »Nezavisne«! Nato preide na zadnjo stavko in povdarja požrtvovalnost delavskih zaupnikov in odbora in konča z vzklikom: **Živeli delavski zaupniki, živel nezavisna strokovna organizacija!**

S. Salomon zavrača v ostrih besedah demagogijo in zahrbtnost voditeljev Unije, katerih namen ni pomagati delavstvu, temveč ga le naganjati do volilnih skrinjic »socialistov«. Povdarja pomen in važnost nezavisne organizacije in končuje: **voditelji Unije so dovolj vlekli proletarijat za nos in proletarijat je storil temu političnemu izkoriščanju sam konec.**

S. Knez se oglasi iz mase k besedi in se zahvali v imenu navzočih delavskim zaupnikom za njihovo neumorno delo, ki ni izročilo proletariata bajonatom in preganjanju in je vendar doseglo uspeh, s katerim moramo biti zadovoljni. Dalje kritizira postopanje paznikov in zahteva kontrolo nad njihovim delovanjem. Svoj govor zaključuje z vzklikom živel Stefanovič, živeli zaupniki nezavisne strokovne organizacije. Navzoča masa se z navdušenimi vzkliki pridružuje.

S. Prstav se zahvaljuje vsem članom Z. R. D. za podporo, katero je užival on in njegova družina za časa, ko je bil zaprt po nedolžnem v Laškem in povdarja pomen nezavisne organizacije za poedinca in celokupnost.

S. Forte predlaga resolucijo, **katera zahteva od vlade, da se vodi natančna kontrola nad rudniškimi podjetji in v kateri naj bo tudi zastopnik delavstva.** Bila je enoglasno sprejeta.

S. Črtan član socialdemokratske Unije pravi, da je tudi za pravico, **da pa naj kdo od nasprotni strani razloži zakaj se je dala s. Stefanoviču nezaupnica, da ni smel pogodbe podpisati.**

S. Kolšek pojasnjuje s. Črtanu, da je s. Stefanovič sam odklonil mandat, ki so mu ga dale organizacije iz utemeljitvijo, da on pogodbe, ki ne upošteva družinskih doklad in tržnih cen ne podpisuje, uvideva pa, da so organizacije prisiljene pogodbo podpisati, ker bi ji v nasprotnem slučaju razpustili. Na podlagi te njegove izjave, so mu izrekle pri pogajanjih navzoče organizacije zaupnico in ga prosile, da prisostvuje naprej pogajanjem, da kontrolira sestavo pogodbe. Da je ta njegova trditev resnična pozivlja kot priče vse pri pogajanjih navzoče delegate in imenuje vsakega, ki nasprotno trdi grdega lažnjivca, ki hote potvarja resnico. (Med maso je nastalo veselo razpoloženje in slišale so se najrazličnejše ostre opazke proti voditeljem Unije kakor: smo tičke ujeli itd.)

S. Salomon izvaja ne samo, da je trditev s. Kolšeka resnična, temveč to imamo tudi pismeno, kar je prebral s. Kukman-tajnik Z. R., pred podpisom pogodbe, da se mu izreče zaupnica in ga naproša, da ostane naprej pri sestavi pogodbe navzoč. Ostro kritizira lopovsko laganje Unijator in pomiluje s. Črtana, ki je po nedolžnem nasedel lažem svojih sodrugov in se po nepotrebnem izpostavil roganju mas. **Pozivlja g. Krušiča in Arha, ako se nahajata na shodu, ki sta pretila po časopisju kako bodeda pokazala nezavisnim na prvem shodu — ali ne oglasi se nihče. Imajo le dolge jezike ali pred resnico se vedno skrivajo.**

Nato se je dobro uspeli shod zaključil.

Zahvala. Zahvaljujemo se tem potom občanom v Hrastniku, Dolu in okolici za darovano nam svoto 1930 kron (beri tisoč devetsto trideset K), katero so nam darovali v svrhu podpore v mezdnem boju. — **Zveza rud. del. podr. Hrastnik.**

Stavbinci.

Ljubljana.

Dne 22. t. m. se je vršil ob pol 8. uri zvečer v »Delavskem domu«, Turjaški trg številka 2, sijajno obiskan shod stavbinskega delavstva. Obe dvorani sta bile popolnoma nabiti in so delavci morali celo stati na stopnicah in v hodniku.

Shod je otvoril predsednik »Osred. društ. stavb. del.« sodr. Fr. Vrbovec točno ob določenem času in je med ostalim povdarjal, da če bi bili vsi stavbinski delavci organizirani ne bi stavbinsko delavstvo imelo danes tako male plače. Zato je potrebno, da so vsi organizirani in da je vsak — ne oziraje se, če je on odbornik, zaupnik ali navaden

član — agitator in skrbi, da je vsak stavbinski delavec organiziran ker le potom organizacije smo v satnju izboljšati si svoj ekonomski položaj.

Razloga strahoviti položaj stavbinskega delavstva in mizerne mezde, razne šikane in izkoriščanja, kar zborovalci potrjujejo z ostrimi medklici zoper izkoriščevalce.

S. Peterkovič: Primerja številke plač stavbinskega delavstva s številkami današnje draginje in potrebami delavca kot človeka. Stavbinsko delavstvo dela komaj 9 mesecev na leto. Če se pa odštejejo prazniki in deževni dnevi, napravi stavbinski delavec komaj 200 šihov na leto. Vzemimo torej maksimalno plačo stavbinskega delavstva pa bomo videli, da zasluži za osemurno delo: delavka 8 K na uro ali 64 K dnevno ali 12.800 K letno; delavec 14 K na uro ali 112 K dnevno ali 22.400 K letno; zidar 22 K na uro ali 176 K dnevno ali 35.200 K letno, če to razdelimo na 366 koledarskih dni v letu dobimo, **da faktično ostane delavki 37 K; delavcu 62 kron; zidarju pa 98 K dnevno za vse potrebe.** Od tega plačujejo delavci še davek, prispevke za bolniško blagajno, zavarovanje zoper nezgode in za delavsko zbornico, kar znaša povprečno okrog 400 K mesečno za vsakega delavca in je za toliko njegova **faktična dnina manjša.** Danes velja 1 kg kruha 32 K, 1 kg masti pa 160 K in ni potrebno še posebno povdarjati, da stavbinski delavci trpe vedno lakoto in hodijo bos in goli, med tem ko na drugi strani kopičijo njihovi izkoriščevalci dnevno milijone v svojih blagajnah.

Današnja družba je razdeljena na dva nasprotna tabora in da bi se mogli uspešno boriti eni proti drugim, se organizirajo eni kot drugi v svoje organizacije. Ker so pa delodajalci bolj razredno zavedni, so vsi, od prvega do zadnjega organizirani v svojih organizacijah, a delavci kot manj zavedni, ne držijo vsi skupaj, radi tega so v tako slabem položaju. Obširno razlaga pomen in značaj strokovnih organizacij katere so le takrat prave, če stojijo na stališču nepomirljivega razrednega boja. Govori o škodljivosti akordnega dela, ki prinaša veliko škodo delavstvu in delavskim interesom v splošnem.

Sodrug Kobler: Že tretjič je postavilo letos »Osrednje društ. stavb. del.« zahteve za zvišanje plač. V začetku gradbene sezone so delodajalci v »Zvezi industr.« poskušali diktirati plače stavbinskemu delavstvu potom razglašala in je organizacija vložila protest, ker pa ni vse stavbinsko delavstvo bilo organizirano, ni mogel biti uspeh popolnoma zadovoljiv, ali se je kljub temu doseglo prvič 50 odstotkov, drugič pa 30 odstotkov zvišanja. Organizacija ni hotela skleniti pogodbo na določeni čas, nego je delala na to, da stavbinsko delavstvo strne svoje vrste in prihodnjič nastopi enotno in tako je prišlo do tega, da so se dne 6. t. m. vložile nove zahteve za zvišanje plač za 1 dinar brez razlike kategorij. Bere nato vložene zahteve in odgovor Zveze industrijcev z dne 17. t. m. s katerim Zveza industrijcev skuša namesto obveznih pogajanj sklicati nekaj razgovor. Organizacija je takoj vložila protest in izjavila Zvezi industrijcev, da zahteva dne 26. t. m. obvezna pogajanja, sicer se drugače ne bi mogla udeležiti nobenega razgovora, nego bi tak postopek delodajalcev imel posledico, da bi stavbinsko delavstvo bilo prisiljeno izvajati konsekvence. **Ker je pa za uspeh predpogoj organizacija, morajo biti stavbinski delavci enotni, da pokažejo delodajalcem, da je to zahteva vseh in da so pripravljani vsi z vsemi močmi se za to boriti. V naših rokah je delo in če ga redno opravljamo, zahtevamo tudi plačo in človeku primerno življenje.**

Za zastopnike pri pogajanjih so enoglasno izvoljeni sodr. Kobler in Vrbovec.

Sodrug Šterk: pozivlja vse stavbinske delavce, da se čvrsto oklenejo svoje organizacije in nastopajo odločno, vsi za enega, eden za vse, nakar sodrug Vrbovec zaključil shod ob 9. uri.

Izvajanja vseh sodrugov so bila sprejeta z odobravanjem in z voljo za boj do zmage z vzklikom:

Živele razredno zavedne strokovne organizacije!

Živel nepomirljiv razredni boj!

Žalostni vitez pl. Šuklje — hoče s terorjem uničevati socialno zakonodajo.

Dne 26. t. m. so se vršila v prostorih Zveze industrijcev mezdna pogajanja s stavbinskim delavstvom.

Čprav so se zastopniki delavstva s podjetniki po daljšem razpravljanju sporazumeli, da se mezde zvišajo zidarjem za 3 K na uro, delavcem pa za 2 K na uro, so se pogajanja razbila po krivdi tajnika Zveze industrijcev g. Šuklje, kateri je hotel, da se stavbinski delavci odrečejo odpovednega roka, ki mu je z zakonom zasiguran.

Ta glavni šarfmaher je šel tako daleč, da je v pričo vseh delavskih zastopnikov rekel delodajalcem: »Ako vi hočete podpirati novo pogodbo z delavstvom, jaz ne dovolim.«

Ta gospod že hujska celo poletje proti tistim malim začetkom socialne zakonodaje v SHS, ki je že tako po uradnem poročilu inšpekcije dela sabotirajo podjetniki na vse načine, opirajoč se na zakon o zaščiti države. Industrijški zbori na Bledu, posebno pa zadnji v Beogradu so imeli glavno nalogo hujskati proti delavskim pravicam, in eden glavnih kričačev v tem boju je ravno to žalostno aristokratče, vitez Šuklje. Svarimo pa vse, ki sejejo veter, naj pazijo, da ne bodo želi viharja. Ker tudi najpotrepljivejši suženj izgubi svojo potrepljivost.

Delavstvo bo znalo obraniti tiste malenkostne pravice, ki si jih je že priborilo, proti vsakomur, pa tudi proti žalostnim bivšim vitezem v časih blažene Avstrije.

Opozorjamo pa vse zaupnike, naj vedno in povsod gledajo na to, da se predpisi zakona za zaščito delavstva natančno izpolnjujejo ter naj naznanijo vsako sabotiranje tega zakona svojim organizacijam, da lahko ukrenejo potrebne korake.

Mizarji.

Stavka mizarjskih pomočnikov, ki je trajala preko 6 tednov, se je končala. Do sporazuma je prišlo med delodajalci in delojemalci potom posredovanja Zveze industrijcev in sicer se je doseglo od K 5 do K 7,50 na uro ali še več, poleg tega še nekaj drugih ugodnosti. O samem poteku stavke mislimo, da ni potreba razpravljati, ker itak naš uspeh dokazuje, da je delavstvo lesne stroke v sedanjih težkih časih na svoji višini. S tem pa še ni vse dovršeno, treba bo še veliko truda in navora, pa ne obupati, temveč naprej po začrtani poti do zmage, do končnega osvobodjenja vsega delavstva. Po izbruhu ljubljanske stavke pa so sledile še stavke v Celju in Gorjah in izprtje delavcev v Jelendolu. Tu vmes pa je imelo po našem mnenju roke tudi provokaterstvo, katero je to pot vzgriznilo v kisljo jabolko nad solidarnostjo lesnega delavstva, ker moč se ne meri po številu članstva, ampak po njegovi zavednosti. — Pravi prijatelj se spozna v nesreči to smo tudi mi predvsem spoznali v tej stavki. Vse one, ki so nam predbacivale »po delu jih spoznamo«, smo mi spoznali popolnoma tako n. pr. »Ekskutorja progresije« z njegovimi 75 parami in še več drugih njemu enakih. Vso čast pa moramo izrekat i sodrugom iz juga, predvsem Beogradu, Zagrebu in Subotici, kateri so nam veliko pripomogli s svojo materialno pomočjo, tako, da smo vztrajali do konca, enako zahvalo pa izrekamo tudi vsemu delavstvu Slovenije, katero nam je pomagalo do zmage. — Lesnemu delavstvu širom Jugoslavije pa ključemo: strnimo vrste v eno močno bojno črto, da nas ne bo ustrašil nikakvoj in bomo z lahkoto premagali vsako oviro, katera nas zadržuje na našem pohodu do zmage nad kapitalom. Kritika in zabavljanje nas vodi samo v pogubo, zatorej sodrugi k delu, ker le resno delo nas vodi k vstajenju!

POZOR!

Lesni delavci! Ne potujite v Zagreb, Sremsko Mitrovico ter v Beograd.
Kleparji! Ne potujite v Zagreb.
Krojači! Ne potujite v Zagreb, Valjevo, Pančevo, Osijek in Vršac.

Stavbinci! Ne potujite v Šabac.

Sodrugi stavbinci! V Ljubljani je stavb. delavstvo v mezd. gibanju, naj ne potuje nihče v Ljubljano.

Brivci! Ne potujite v Sarajevo in Valjevo.

Usnarji in čevljarji! Ne potujite v Beograd, Zagreb, Obrenovac in Valjevo.

Završena mezdna gibanja.

Mizarji, kateri so med stavko odpotovali v druge kraje, naj se vrnejo na delo. **Stavk. odbor.**

Stavka stavbincev v Zagrebu je končana.

Stavka v tovarni Todorović in Sliček v Beogradu (kovinarska industrija) je končana. Dnevno zvišanje mezd za 10 Din, priznanje organizacije in delavskih zaupnikov je doseženo.

Dopisi.

Rajhenburg. Vsi vemo, da imamo na krmilu države reakcionarno vladno. Zato se ne smemo čuditi, če jim pridejo v boju proti kapitalu vsa sredstva prav. Ne zadostuje jim niti zakon o zaščiti države, temveč uporabljajo še vse patente in »Erlasse« iz zapuščine ranjeh ultrareakcionarne Avstrije (ki jo je pa njeno reakcionarstvo pritiralo — v grob) v novi »demokracijski« državi. Če bo šlo tako naprej bodo kmalu izkopali še kak »Erlas« iz časov habsburške inkvizicije v Španiji. Čudno bi ne bilo, kar v praksi se že ponekod uporablja (spomnimo se le beograjskega, osješkega procesa, škandalozne afere Javgenija Ilić, itd.) Trboveljska stavka se je vršila pod temi razmerami in pri po pogajanjih je bilo razvidno, da bi merodajni faktorji na vsak način razbili nadaljni boj rudarjev s silo, da bi razpustili organizacijo, spravili najbolj zavedne sodruge v ječe in ob delo ter konečno prisilili rudarje sprejeti delo še pod starimi pogoji. Prišlo je tem krogom v dobro, razen izjemnih protidelavskih zakonov tudi dejstvo, da so dobro vedeli, da je organizacija še mlada in da nima milijonskih fondov, ki bi bili potrebni za tak ogromen boj. To je vedel vsak normalen človek in zato je tudi vsakemu normalnemu, poštemu človeku jasno, da so morali rudarski zaupniki boj končati, ko so videli, da je izključeno pod današnjimi razmerami doseči boljše pogoje za rudarje in ko jim je bilo jasno, da bi nadaljni boj pogoje poslabšal. To je tudi dobro vedela tista neznatna sektarska klika zmešanih glav, ki se zbira okoli Bernota, Arha in »Napreje«. In ravno zato, ker so to vedeli, so hoteli provocirati delavstvo k korakom, ki bi delavstvu le škodovali. Ker je rudarsko delavstvo spregledalo njihovo umazano provokatersko igro, zato izlivajo sedaj cele golide gnoja iz svojih glav po rudarjih in njihovi organizaciji »Zvezi rud. del.«

Delavstvo jih je do dobra spoznalo i odklenkalo jim je za večno pri nas. Vsi rudarji dobro vemo, da je Bernot le vsled zakona o zaščiti države poslanec, mi vemo, da je ista vlada, ki je izdala obznanje in druge protidelavske zakone, imenovala g. E. Kristana, ki ga Bernot slavi kot najboljšega socialista za milijonsko plačanega kr. komisarja v Ameriki, znano nam je, da je ista policija, ki je razpuščala razredne strok. organizacije, predajala njihovo premoženje v roke Krekičev in drugih Bernot-Krušičevih prijateljev. Demokracija, očetje obznane in zakona o zaščiti države so izvolili Krušičevega kandidata za župana v Zagorju. In sam dr. Žerjav je priznal, kakor piše »Slov. Narod«, da so mu odločilne osebe iz soc. dem. stranke (pa ne morda ravno g. E. Kristan in g. Anton Bernot?) obljubile ob času občinskih volitev v Ljubljani l. 1921 (ob času obznane!) da bodo podpirali socialisti demokrate.

Zato razumemo, da se morajo ti socialisti izkazati hvaležne vladajočim demokratskim reakcionarjem, kojih zveze s Trb. družbo (dr. Žer-

jav) so splošno znane. In zato vemo, da ti »socialisti« morajo igrati svojo provokatersko igro v korist — demokratov in Trb. družbe.

Ampak ti gospodje naj bodo prepričani, da med slovenskim proletariatom za njih ni mesta. Ali naj gredo k svojemu sodr. Antonu Kristanu na Belje ali k kr. komisarju E. Kristanu (republikancu v penziju) — proletariati pa naj puste pri miru s svojim provokaterstvom.

Trbovlje. Na separaciji je cela vrsta paznikov, ki zelo šikanirajo delavstvo. Sami ne delajo nič, delavstvo pa gonijo na vse načine. Če kdo opeša, se pohabi, pa ga bacejo kakor izžeto limono na drugo delo, kjer ima čisto 300—400 kron tedensko slabšo plačo. Če se komu zgodi kaka nesreča vsled slabih varstvenih naprav, je seveda »sam kriv«. Če je kdo bolan ali tako poškodovan, da bi moral ostati čez 21 dni doma, ga vabijo na vse načine, naj gre na delo, da dobi popolnoma lahko delo, samo da prištedijo nezgodno rento. Pri takem trpljenju ni čuda, da s tu delavke v 30. letu starke in delavci s 40. leti taki, kot da bi imeli 70. Pa vendar se še najdejo delavci, ki verjamejo tem gosp. Kruš I., Kruš II., Kram, Prut, Fjn. itd., ki so prijazni v obraz, zahrbtno pa delajo vse proti delavstvu. Ti gospodje pač pozabljajo, da so sami proletarci. In naj ne zaupajo preveč na svojo »protekcijo«, ker to je zelo nevhvaležna igra. Pa rudarji jih poznajo in poskrbeli bomo, da jih spozna cela slov. javnost. **Delavci pa, ki si hočete pomagati, imate edino sredstvo zato, to je organizacija. Zato vsi v »Zvezo rudarskih del.«. Vsak bodi član in agitator za našo organizacijo, ki je neodvisna in zato edina sposobna združiti celo delavstvo v sebi. — Trpin iz separacije.**

Narodno-socialistična laž.

Možje, ki so glasovali za zakon o zaščiti države, ki jemlje delavstvu vse pravice, so se izmislili, da bi se dalo mogoče med stavbinskim delavstvom v kalnem ribariti in so dne 17. t. m. sklicali javen shod vsega stavbinskega delavstva v Mestnem domu.

»Jugoslavija« ve poročati o zelo obiskanem shodu in naj mi bo dovoljeno, da nekoliko spregovorim o tej neslani laži.

»Javen shod« je bil sklican za 10. uro in se je okoli ¾ na 11. uro zbralo v dvorani: 6 Schichtenschreiberjev, 5 polirjev, 4 delavci in gosp. Juvan; torej beri in piši: petnajst oseb. Pri otvoritvi ni naznanjen ne dnevni red in ni bilo izvoljeno predsedstvo, nego se je začelo govoriti na kredit. Na levi strani dvorane je bilo zbranih 36 delavcev iz organizacij, ki stoje na stališču nepomirljivega razrednega boja, ki so z medklici in z govorom dokazali narodno-socialistično bojevnost za kapitalistične žepe. Ko je naš sodrug zahteval besedo, so ti ljudje kar hitro shod svojih 15 podreptnikov zaključili in zapustili dvorano. Smeh in vzkliki »judeži« od zavednega stavbinskega delavstva spremljali so te agente celo na Krekov trg. Gospod Juvan je govoril tudi o nekaki nezaupnici razredno zavednim strokovnim organizacijam. Komu je pa stavbinsko delavstvo dalo nezaupnico, je povedala tisočglava množica stavbinskega delavstva na svojem shodu dne 22. t. m. v »Delavskem Domu« na Turjaškem trgu.

Gospod Juvan, zakaj niste prišli, da se vsaj navadite, kako se shod otvori in naznani dnevni red. Besedo bi tudi lahko dobili, samo težko bi prenesli obsodbo razredno-zavednega stavbinskega delavstva nad izdajalci delavskih interesov v vrstah narodno-socialistične zveze. Nam je znano to, da pesek, katerega poskušajo metati stavbinskemu delavstvu v oči, ne bo imel uspeha.

Stavbinsko delavstvo se zaveda svoje razredne pripadnosti in dobro ve, kam spada, četudi razni ljudje še petdesetkrat skličejo »Javen shod« petnajst svojih podreptnikov.

Delavstvo dobro ve, da so nemški in laški delavci njegovi sotrpini in sobojevniki, njen nasprotnik je le

mednarodna buržuazija, pa naj si že bo slovenska, hrvatska, srbska ali nemška. Na patriotične in nacionalno šovinistične limanice več ne bo pri nas nihče več lovil kalinov.

Živela mednarodna solidarnost vseh teptanih!

Zidarski vajenec.

—o—

Hudobni jeziki.

Korajža velja. G. Krušič in njegov adjutant Arh kričita že cel mesec po revirju in časopisu »auf biks« na nezavisne. Ali niti v Zagorju niti v Trbovljah se nista pojavila, dasi sta bila vabljeni na shode. — Hudobni jeziki govorijo po revirjih, da sta dobila ravno pred shodom grdo trebušno bolezen.

Nahod. G. Krušič in Arh sta dobila strahoviti nahod, ker jim je s. Črtan temeljito oribal nos, ker sta ga nafarihala, da se je moral blamirati pred maso.

—o—

Razno.

Povratek bivših komunističnih poslancev. S. Dušan Čekič se je vrnil v Beograd, v Ljubljani so aretirali bivšega predsednika kom. poslansk. kluba, s. dr. Sima Markovića.

Morilci. Poročilo o Timofejevu, ki se je baje usmrtil v ječi se je izkazalo — za laž. »Delavec«, ki je spustil krvavi članek »Morilci« na podlagi te laži nima toliko dostojnosti, da bi to laž pošteno priznal. Če je treba pošteno delavstvo oblatiti je gg. social-patriotom vsako sredstvo dobrodošlo.

* * *

Izjava.

Na poziv Jeseniškega dopisuna v »Napreju« z dne 19. t. m. izjavljam za danes samo to, da sem pripravljen podati javnosti natančne podatke o egoizmu in demagoštvu pozivatelja še le po mezdnem gibanju jeseniških kovinarjev, na kar mu položim — na jeseniški proletariati nameravano namerjeni »Maschinen-gewehr« in pa težo njegovega egoizma — na rep, kar on podtikuje drugim. Kdor seje veter — naj žanje tudi vihar.

Za danes pa izjavljam, da ostane Jeseniški »Naprejev« člankar navaden »lopov« do tega časa, dokle mi ne dokaže slučaja, kje in od kedaj sem razdirač vsake stavke.

Javornik, dne 25. sept. 1922.

Ravnik Franc.

Gg. socialistom Bernotu in Svetku!

Vse mi lahko rečete, samo štirih stvari mi ne smete očitati:

1. da sem pijanec,
2. da sem histeričen,
3. da so moji starši radi prepira z menoj zboleli in da imam na vesti velik zločin,
4. da hodim k tujim ženskam.

Teh napak nimam in jih tudi nikomur ne očitam.

Ivan Makuc, Šiškar.

Učni tečaji društva zasebnih nameščencev v Ljubljani. Da nudi društvo svojim članom možnost vsestranske stanovske izobrazbe in da obenem goji čut skupnosti med zasebnimi nameščenci, bo v najkrajšem času priredilo celo vrsto učnih tečajev in sicer za: **stenografijo, korespondenco, knjigovodstvo, računstvo, srbohrvaščino in tuje jezike** (nemški, italijanski, eventualno tudi francoski, angleški in esperanto). Poleg teh tečajev bo priredilo društvo tudi **plesni tečaj**. Vršila se bodo tudi poljudno-znanstvena **predavanja** o najrazličnejših predmetih. K tem predavanjem bo vstop za vsakogar prost. Nadalje namerava društvo čimprej urediti svojo **čitalnico**, kjer bodo članom vsak dan na razpolago, najrazličnejši časopisi in revije. Tečajji se otvorijo začetkom oktobra. Prijave sprejema ob delavnikih vsak dan tajništvo Društva zasebnih nameščencev v Ljubljani, Cesta na gorenjsko železnico 6 (nasproti tvrde Gregorc et Verlič). Uradne ure so od 9. do 13. in od 17. do 19.

Listnica uredništva. Zaradi pomanjkanja prostora izide več dopisov in lista darovalcev za tiskovni sklad prihodnjč.